

Sorkfeber (nephropathia epidemica) i Västerbotten

Sorkfeber är en virusinfektion som är vanligast i norra Sverige och flest fall inrapporteras från Västerbotten. Sjukdomen förekommer även i andra delar av norra Europa och i centrala Europa.

Infektionen uppträder i återkommande toppar med ca tre års mellanrum. Toppnoteringen år 2007 berodde troligen på en kombination av ett stort antal sorkar och en snöfattig förvinter med isbildning i skog och mark.

Diagnos ställs genom analys av blodprov som i vårt län skickas till Mikrobiologen på Norrlands universitetssjukhus i Umeå.

Årsstatistik för Västerbotten per år mellan 2007 och 2023

Hur sprids smittan?

Smittan överförs från skogsork till människa antingen genom inandning av utsöndringar från sorken eller via annan kontakt med virusmittat material. Smittan kan föras vidare via händerna till ögon, näsa eller mun. Det sorkfebervirus som skogssorkarna utsöndrar klarar sig utanför värdjuret och kan överleva i dammpartiklar i upp till två veckor, möjligen ännu längre. Sjukdomen smittar inte mellan människor. Hundar och katter drabbas troligen inte av sorkfeber.

Hur skiljer man en skogsork från en mus och andra sorkar?

Det är endast skogssork som sprider sorkfeber. Skogssorkens ryggsida är rödbrun och buken ljusgrå till vit. Kroppslängd är 8-13 cm och till det kommer svansen som sällan är längre än hälften av kroppslängden. En mus däremot har ungefär lika lång svans som kropp. Sorken har också mindre öron och kortare, trubbigare nos än en mus. I Västerbotten finns även andra små gnagare som åkersork, gråsidig sork och skogslämmel, men den gnagare som västerbottningar mest kommer i kontakt med är dock skogssorken (vanligaste däggdjuret i hela Europa!). Upp till hälften av sorksorkarna kan bära sorkfebervirus.

Symtom

Vanliga symtom är feber, muskelvärk, huvudvärk, rygg- och magsmärtor. Illamående och kräkningar är också vanliga symtom, liksom trötthet. Ofta påverkas njurarna och urinmängden minskar under en period.

Behandling

Sjukdomen läker ut av sig själv inom 1-2 veckor, men tröttheten kan sitta i flera veckor. Ibland krävs sjukhusvård för att lindra symtomen. Som smärtstillande för egenvård rekommenderas paracetamol (t ex Alvedon eller Panodil).

Förebyggande åtgärder

För att förebygga smittspridning bör man försöka att förhindra skogssorkars intrång i utrymmen där människor vistas t ex sommarstugor. Man bör undvika inandning av viruspartiklar, som ofta sitter på damm som rörs upp i utrymmen dit sorkar tagit sig in, samt undvika direktkontakt med material som kan ha förorenats av sorkar genom att använda handskar och tvätta händerna efter kontakt med t ex ved.

- Försök undvika att gnagare kommer in i husen. Man kan t.ex. förse ventiler med metallnät, täta rör genomgångar och springor.
- Undvik att sopa eller dammsuga utrymmen, där man kan anta sorkar har vistats. Använd i stället en våt städmetod, gärna engångsmaterial.
- Använd handskar vid kontakt med sorkar och deras spillning. Tvätta händerna efteråt.
- Munskydd ger inget säkert skydd, däremot kan ett andningsskydd som sluter tätt mot ansiktet ge skydd. Andningsskydd med ventil av typen FFP3 finns att köpa på byggvaruhus.
- Utomhus kan man undvika smitta genom att inte att kratta eller klippa torrt fjolårsgräs utan vänta till strax efter ett regn, då risken för uppvirvlande viruspartiklar är mindre.